

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2026-1-2>

УДК 336.5:332.1

JEL R58, H72, F30

Л. Я. Беновська

кандидат економічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», м. Львів

e-mail: Lbenovska11@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6987-57274>

Р. В. Карвацький

аспірант відділу регіональної фінансової політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені

М. І. Долішнього НАН України», м. Львів

e-mail: hamer.rulya@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-4695-800X>

ДЖЕРЕЛА ПУБЛІЧНОГО ІНВЕСТУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Реформа публічних інвестицій в Україні орієнтована на стратегічний розвиток територій і перехід від галузевого до просторового інвестування. Водночас сільські територіальні громади, здебільшого маючи нижчу фінансову та інституційну спроможність порівняно з міськими, мають нижчі можливості конкурувати за інвестиційні ресурси. Це посилює ризик внутрішньорегіональних диспропорцій розвитку територій. У статті обґрунтовано джерела публічних інвестицій – ДФРР, субвенція на розвиток інфраструктури громад, капітальні видатки місцевих бюджетів, міжнародна технічна допомога, залучені під державні та місцеві гарантії кошти. Проаналізовано інструменти фінансування для третіх країн із структурних фондів ЄС на період 2021-2027 рр. і напрями фінансування сільських територій. Виокремлено напрями та особливості фінансування сільських територій через фінансові інструменти структурних фондів ЄС – NDICI, Interreg, IPA, Ukraine Facility. Проведено аналіз міжнародних організацій, які безпосередньої підтримують розвиток сільських територій в Україні. Виділено проблеми публічного інвестування сільських територій – обмеження обсягів державного, місцевого бюджетів на фінансування публічних інвестицій, низький рівень інституційної та фінансової спроможності органів місцевого самоврядування сільських громад, низька активність місцевих гарантії з боку сільських і селищних рад.

Ключові слова: публічні інвестиції, сільські території, міжнародна технічна допомога, державний бюджет, місцевий бюджет.

Benovska L. Ya., Karvatsky R. V. SOURCES OF PUBLIC INVESTMENT IN RURAL AREAS

The reform of public investments in Ukraine is focused on the strategic development of territories and the transition from sectoral to spatial investment. At the same time, rural territorial communities, for the most part, having lower financial and institutional capacity compared to urban ones, have lower opportunities to compete for investment resources. This, in turn, is a risk of increasing intra-regional disparities in the development of territories. The article substantiates the sources of public investment - the State Fund for Regional Development, subvention for the development of community infrastructure, capital expenditures of local expenditures, international technical assistance, funds attracted under state, local guarantees. The financing instruments for third countries from the European Union structural funds for the period 2021-2027 and the directions of financing rural areas are analyzed. The directions and features of financing rural areas through the financial instruments of the European Union structural funds - NDICI, Interreg, IPA, Ukraine Facility are highlighted. An analysis of international organizations that directly support the development of rural areas in Ukraine - IFAD, FAO, EAFRD is conducted. The problems of limiting the volume of state and local budgets for financing public investments, the low level of institutional and financial capacity of local self-government bodies of rural communities, the low activity of local guarantees from village and settlement councils are highlighted. Implementing public investment projects, communities can attract funds from international technical assistance, grant funds, borrowing, but at the same time they have the problem of limited knowledge and practical skills, which does not allow attracting financial resources for local development. The level of institutional capacity of local governments also deteriorated due to the outflow of qualified personnel during the war, the absence of project managers, and low consulting assistance from regional development agencies. On the one hand, the possibilities of raising funds for frontline communities have expanded due to the implementation of the country's recovery program, and on the other hand, significant territories have appeared that, due to the loss of potential, have become unsuitable for investment.

Keywords: public investments, rural areas, international technical assistance, state budget, local budge, EU Structural Funds.

Формулювання проблеми. У контексті вступу вітчизняні інструменти публічного інвестування України до ЄС є необхідність гармонізувати розвитку сільських територій з політиками та

інструментами ЄС. В Європейському Союзі розроблені Спільна аграрна політика (САП) та Політика згуртованості, що забезпечують фінансові та нормативні засади інвестування та підтримки розвитку сільських територій. На рівні ЄС така підтримка здійснюється насамперед через структурні фонди ЄС – Європейський аграрний фонд розвитку сільських територій (EAFRD), Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF), Європейський соціальний фонд (ESF), Фонд згуртованості (CF), Фонд справедливого переходу (JTF). В ЄС запроваджена процедура формування національних стратегічних планів, де компонент II «Сільський розвиток» передбачає, що економічний розвиток сільських територій відбуватиметься завдяки розвитку виробництва чистої енергії, біо – та циркулярної економіки, екотуризму.

В Україні реалізується реформа публічних інвестицій, спрямована на те, щоб забезпечити стратегічний розвиток регіонів і територіальних громад, змінюється не лише порядок відбору проєктів (через Єдиний проєктний портфель держави в системі DREAM), але й архітектура фінансових ресурсів, які можуть бути використані для реалізації проєктів – кошти державного та місцевих бюджетів, кредитні ресурси, міжнародна допомога, гранти тощо. Реформа передбачає перехід від галузевого до просторового інвестування та створює можливості перетворення територій з отримувачів сільськогосподарської підтримки на повноцінних бенефіціарів інфраструктурних інвестицій.

Водночас сільські територіальні громади, маючи здебільшого нижчу фінансову та інституційну спроможність порівняно з міськими громадами та із громадами, утвореними на базі обласних центрів, мають нижчі можливості конкурувати за інвестиційні ресурси, що несе ризик посилення внутрішньо-регіональних диспропорцій розвитку територій.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичні та практичні аспекти публічного інвестування досліджено в працях В. Федюк [1], О. Івашко [2], І. Сторонянської [3]; засади спільної аграрної політики ЄС та інвестування в розвиток сільських територій досліджені в працях О. Попова [4], Л. Старікової [5]; фінансові можливості публічного інвестування через структурні фонди ЄС та фінансові інструменти для третіх країн, Ukraine Facility знайшли відображення в дослідженнях С. Кахновець [6]. Водночас публічне інвестування розвитку сільських територій в умовах реформування зазнає динамічних трансформацій та потребує поглибленого дослідження.

Метою статті є обґрунтування джерел публічного інвестування сільських територій

Основні результати дослідження. Чинним Бюджетним кодексом України публічні інвестиції трактуються як «кошти державного (місцевого) бюджету, у тому числі отримані у вигляді міжнародної технічної допомоги, кошти, залучені під державну (місцеву) гарантію, капітальні інвестиції державних унітарних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше

50 відсотків акцій (часток) належать державі (крім банків), комунальних унітарних підприємств, установ, організацій, крім тих, які здійснюються за рахунок власних коштів таких підприємств, товариств, установ і організацій, що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, очікуваний строк корисної експлуатації яких перевищує один рік, а також виплати за договорами, укладеними в рамках державно-приватного партнерства».

Отже, основним джерелом фінансування публічних інвестиційних проєктів є кошти державного та місцевого бюджетів, зокрема й ті, які можуть надходити у вигляді міжнародної технічної допомоги, залучених коштів під державні та місцеві гарантії (рис. 1).

Цільовими коштами з державного бюджету для підтримки інвестиційних проєктів територіальних громад є кошти Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР), субвенція на розвиток інфраструктури громад. До війни 1% доходів державного бюджету спрямовувалися на фінансування проєктів ДФРР, а вже у 2022-2024 рр. фінансування ДФРР було припинено та частково замінено спеціальними програмами відновлення. У 2025 р. з коштів ДФРР було виділено 1 млрд грн на реалізацію публічних інвестиційних проєктів у громадах і регіонах. В основу розподілу коштів було покладено безпековий принцип – 50% на проєкти в прифронтових, 30% – на проєкти в центральних і 20% – на проєкти в західних регіонах. Такий розподіл виправданий під час війни, але ДФРР не вирівнює соціально-економічні дисбаланси розвитку територій та не відповідає потребам функціональних типів територій, зокрема сільських територій.

Для створення та модернізації довгострокових активів призначена субвенція на розвиток інфраструктури громад, що передається з державного бюджету до місцевих бюджетів. В умовах війни така субвенція також має безпековий характер і спрямована на будівництво укриттів, житла для ВПО тощо. Субвенція виділяється на засадах співфінансування – для сільських громад обов'язкове фінансування 5-10%. Отже, ДФРР та субвенція на розвиток інфраструктури громад не виконують основну їхню роль – не регулюють диспропорцій розвитку територій.

Капітальні видатки місцевих бюджетів, якщо вони спрямовані на створення чи покращення довгострокового активу, є джерелом публічних інвестицій територіальних громад. Порівняння середнього обсягу капітальних видатків міських і сільських громад показало, що останні витрачають на капітальні видатки в десять разів менше коштів (рис. 2). Низька фінансова спроможність сільських громад обмежує можливість фінансування чи співфінансування великих інвестиційних об'єктів. Тому важливим є диференційований підхід для співфінансування інвестиційних проєктів залежно від рівня фінансової спроможності громад.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Рис. 1. Джерела публічних інвестицій

Джерело: побудовано з використанням [7].

Кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) Україна отримує від ЄС, урядів інших країн, міжнародних організацій та фондів. Міжнародна допомога Україні у 2024-2026 рр. надходить через декілька основних каналів, серед них: бюджетна підтримка, механізми підтримки із структурних фондів ЄС – NDICI, Interreg, IPA, Ukraine Facility Європейського Союзу, допомога (USAID, GIZ, UNDP, ЄС, JICA тощо), фінансування від міжнародних фінансових організацій та гуманітарна допомога. Однак не вся міжнародна технічна допомога є джерелом фінансування публічних інвестицій. Необхідними умовами віднесення МТД до публічних інвестицій є спрямування на капітальні інвестиції

(будівництво, реконструкція, відновлення); створення публічних активів (дорожня, житлово-комунальна, соціальна інфраструктура та ін.); реалізацію через державні, муніципальні проекти, програми; залучення до системи управління публічними інвестиціями (DREAM). Не вся МТД надходить через бюджет, часто міжнародна технічна допомога надходить у формі грантів, де частка м'яких проектів значно переважає – 60-80%. Кошти, що спрямовані на бюджетну підтримку та поточні видатки бюджету, фінансування м'яких проектів (тренінги, консультації), гуманітарну допомогу, не реалізують функцію публічних інвестицій.

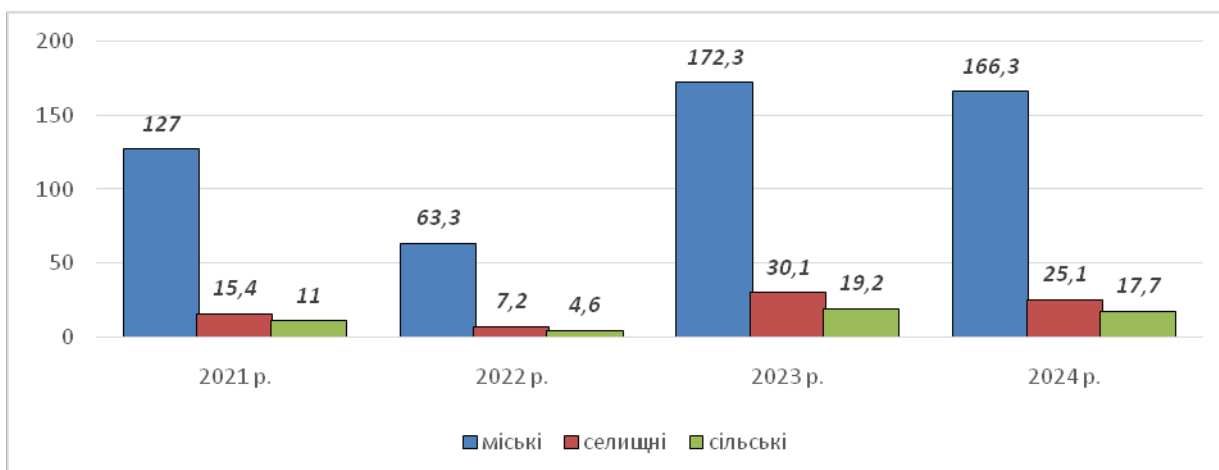

Рис. 2. Середній обсяг капітальних видатків територіальних громад за типом бюджету, млн грн

Джерело: побудовано з використанням [8].

Серед структурних фондів ЄС, що дають змогу залучати фінансування третіх країн – NDICI, Interreg,

IPA (залежно від напрямку проектів і належності країни до певної категорії) (табл. 1).

Таблиця 1

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Інструменти фінансування для третіх країн із структурних фондів ЄС на період 2021-2027 рр. та напрями фінансування сільських територій

Інструмент фінансування	Особливості реалізації	Напрями фінансування розвитку сільських територій	Обсяг фінансування у 2021-2027 рр., млрд євро
NDICI	Новий інструмент 2021-2027 для досягнення міжнародних зобов'язань і цілей ЄС. Спрямований на підтримку країн, які найбільше потребують подолання довгострокових проблем розвитку (зміна клімату, демократія, управління, права людини, діджиталізація, мир і безпека в країнах-сусідах ЄС та за його межами)	Фінансування реформи децентралізації, підтримка сталого сільського господарства та агро модернізації, фінансування екологічних проєктів, управління водними ресурсами та міліорація, адаптація до змін клімату	79,5
Interreg	Інструмент стимулювання транскордонного співробітництва через реалізацію регіональних проєктів	Розвиток зеленого туризму, транскордонна кооперація фермерів, розвиток транспортної інфраструктури (велодоріжки, пункти пропуску), управління спільними природними ресурсами	10
IPA	Інструмент підтримки реформ у регіонах розширення ЄС через надання країнам-кандидатам фінансової та технічної допомоги Стратегічне вікно «Верховенство права, фундаментальні права, демократія» Стратегічне вікно «Територіальна та транскордонна кооперація» Стратегічне вікно «Управління, EU acquis, добросусідські відносини, стратегічна комунікація» Стратегічне вікно «Зелений порядок денний та стійкий зв'язок» Стратегічне вікно «Конкурентоспроможність та інклюзивне зростання»	Підготовка агровиробництва до стандартів ЄС, розвиток сільської інфраструктури, модернізація процесу перероблення сільгосппродукції	14,2

Джерело: побудовано з використанням [2; 6].

Україна була активним учасником програми Interreg. Наприклад, у плановому періоді 2014-2020 рр. вона брала участь у п'яти програмах цього типу та реалізувала 291 проєкт загальною вартістю 119,2 млн грн (рис. 3). У програмному періоді 2014-2020 рр. більше ніж половина програм охоплювали сферу охорони здоров'я, культури, соціального захисту та безпеки [9]. Програми за участю України в плановому 2021-2027 рр. є продовженням попередніх програм (з поправкою на фактичне припинення кооперації з білоруссю). Найбільш залученими регіонами програм Interreg є регіони на заході та півдні країни (Волинська, Львівська, Закарпатська, Чернівецька, Тернопільська, Рівненська, Одеська, Миколаївська, Херсонська та Запорізька області).

Допомогу, яку Україна мала б використати в межах IPA, країна отримує через фонд Ukraine Facility (50 млрд євро на період 2024-2027 рр.). Фонд є спеціальним інструментом фінансування потреб України на відновлення та реконструкцію, запровадження суттєвих реформ задля швидкого вступу до ЄС, переходу до зеленої, цифрової та інклюзивної економіки. У межах Ukraine Facility передбачено три компоненти: Ukraine Plan, що передбачає безповоротну грантову та кредитну підтримку для відновлення країни, проведення

реформ і підтримки макрофінансової стабільності; Ukraine investment framework – інвестиційна програма державних і приватних інвестицій; розбудова спроможності органів влади, громадянського суспільства.

У межах Ukraine investment framework сформовано механізми стимулювання приватних і публічних інвестицій як основного інструменту відновлення країни та встановлюється Ukraine Guarantee в обсязі 7,8 млрд євро для гарантування активностей, що сприятиме досягненню цілей Ukraine Facility, зокрема й інвестування в регіональні проєкти.

Окремим напрямом Ukraine Facility, якого немає в IPA, виділено розвиток сільського господарства та сільських територій, аквакультури та рибальства. Також у контексті розвитку сільських територій інвестиційна підтримка спрямована на відновлення інфраструктури громад, включно із сільськими, забезпечення енергетичної незалежності, розвитку сфери агроперероблення та підтримки малого та середнього бізнесу в сільській місцевості. Ключовими складниками агропромислового сектору в Ukraine Facility є переробна промисловість, інфраструктура зберігання та зрошення, зміцнення ланцюгів створення вартості, розмінування земель та акваторій.

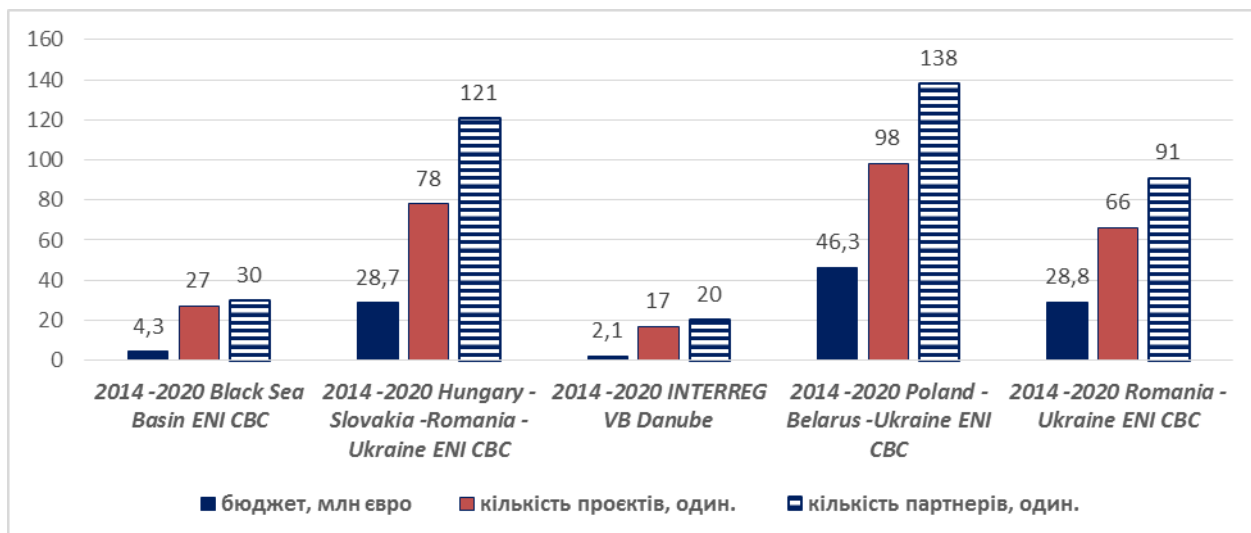

Рис. 3. Характеристика програм Interreg 2014-2020 рр. за участю України

Джерело: [9].

У межах компонента Ukraine Facility – запровадження підходів управління, які є сумісними із Спільною аграрною політикою (САП) ЄС, підготовка до LEADER-підходу. Програма LEADER розроблена для того, щоб людям, які проживають у сільських громадах, створити можливість брати участь у прийнятті рішень на місцевому рівні шляхом формування багатогалузевих місцевих груп дій (LAG/ЛАГ), які розробляють і впроваджують стратегії місцевого розвитку. Підхід LEADER має велике значення, оскільки реалізація зосереджується на конкретній сільській території та залучає громади до процесу прийняття рішень, стимулює місцеві ініціативи, сприяє інноваціям і співробітництву між територіальними громадами, участі всіх зацікавлених сторін. У період між 2014 і 2021 рр. LEADER підтримав 2 784 місцеві асоціації (ЛАГ) у 118 програмах розвитку сільських районів у всіх 28 державах-членах ЄС [10].

До міжнародних організацій, які безпосередньої підтримують розвиток сільських територій, належать:

- Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (Food and Agriculture Organization of the UN – FAO), що займається проблемами розвитку сільських регіонів і сільськогосподарського виробництва в системі ООН. В Україні організація працює з 2022 р. та підтримує публічні інвестиційні проекти в аграрному секторі переважно у формі грантового фінансування та технічної допомоги, зосереджуючись на інституційному розвитку та відновленні сільськогосподарського виробництва. Підготовка інвестиційних проектів часто відбувається у співпраці з урядом України та міжнародними фінансовими організаціями. Серед напрямів допомоги – підтримка малих фермерських господарств у придбанні насінневого зерна, зернових рукавів для тимчасового зберігання

зерна, навчання фермерів, розмінування прифронтових територій, допомога з антибіотикорезистентністю у тваринництві та ін. Серед напрямів фінансування інфраструктурних проектів – відновлення сільськогосподарської інфраструктури (зернохосовища, системи зрошення, обладнання переробних виробництв), придбання техніки для фермерів, агрологістика;

- Міжнародний фонд сільського розвитку (International Fund for Agricultural Development – IFAD). У 2024 р. Україна отримала доступ до коштів цього фонду, що займається підтримкою розвитку сільських територій. У 2025 р. ним розпочато реалізацію проекту DOBRO («Розвиток бізнесу та можливостей для сільських територій») обсягом фінансування 15 млн дол. США на підтримку малих фермерів, зокрема трьох цільових груп в агрогалузі: молодь, жінки, ветерани;
- Європейський аграрний фонд розвитку сільських територій (European Agricultural Fund for Rural Development – EAFRD). У межах Спільної аграрної політики ЄС фінансування сільських територій здійснюється через цей фонд, який належить до структурних фондів ЄС та регулює розвиток сільських територій, інвестуючи в локальні проекти. Обсяг бюджету фонду на період 2021-2027 рр. становить 95,5 млрд евро. Поки що Україна не є членом Європейського Союзу, тому формально участь у EAFRD як бенефіціар країни-члена неможлива. Однак українські інституції вже готуються до можливого доступу до EAFRD шляхом узгодження стандартів, адаптації аграрної політики, що є частиною євроінтеграційного процесу [11].

Напрями та інструменти фінансування розвитку сільських територій

Організація	Мета та напрями підтримки	Інструменти фінансування	Механізми реалізації, співфінансування
IFAD	Мета – зниження бідності сільських районів, забезпечення стійкості продовольчої системи Підтримка фермерів, жіночого, молодіжного підприємництва, розвитку сільськогосподарської інфраструктури	Позики, гранти, довгострокові інвестиції	IFAD разом з урядом країни визначає загальну вартість проєкту та частку внеску кожного партнера. Частина коштів надається у вигляді грантів (неповоротні), частина – як кредити з пільговими умовами. Фінансування часто розділяють на етапи (транші), які виплачуються після підтвердження досягнення певних результатів. Внесок уряду країни: частина бюджету, що виділяється на реалізацію проєкту; часто використовується на обладнання, персонал, логістику. Власний внесок бенефіціарів: кошти або робоча сила
FAO	Мета – подолання голоду, забезпечення продовольчої безпеки Політичні консультації, технічна допомога, інтегроване управління ресурсами	Гранти, технічна допомога, політичне сприяння, експертиза, навчання	Визначаються цілі проєкту, загальний бюджет і частка кожного джерела фінансування. Підтримка донорів здійснюється через гранти або кредити для закупівлі обладнання, насіння, будівництва об'єктів. FAO надає методології, проведення навчання. Внески національних урядів і громад – у вигляді фінансів, кваліфікованих працівників, інфраструктури
EAFRD	Мета – розвиток сільських територій (компонент 2), розвиток агросектору (компонент 1), програми розвитку громад та інфраструктури	Гранти, субсидії через національні стратегічні плани	ЄС (через EAFRD) фінансує певний відсоток витрат проєкту (зазвичай до 50-80%) для інвестицій у сільське господарство, інноваційні проєкти, інфраструктуру, екологічні заходи, а решта витрат – з національного рівня (державні дотації або місцеві програми підтримки). Фермери частково покривають видатки на обладнання, оплату праці із власних ресурсів

Джерело: побудовано з використанням [11; 12].

Залучені під державні та місцеві гарантії кошти – це позикові кошти (кредити, облігації тощо), які гарантуються державою або ОМС. Механізм дії місцевої гарантії такий: позику одержує не муніципалітет, а комунальне підприємство, на яке покладається відповідальність щодо реалізації інфраструктурного проєкту, обслуговування позики, повернення ресурсів, тому суми фактичних запозичень і витрати на обслуговування їх не обтяжують місцеві бюджети. Сума запозичення та витрат на його обслуговування входить до складу муніципального боргу за гарантією тільки в разі неспроможності позичальника розрахуватися за позику. Щоб ці кошти стали публічними інвестиціями, вони мають спрямовуватись у капітальні інвестиції (найчастіше це будівництво, дороги, енергетика, водопостачання тощо). Недоліком місцевих гарантій є формування муніципального боргу в разі неплатоспроможності позичальника.

Вітчизняне законодавство дає сільським і селищним радам змогу надавати місцеві гарантії, однак цей процес не набув широкої практики через відсутність відповідних підзаконних нормативно-правових актів, обмежену фінансову можливість і можливість обслуговувати борг, а також багатоступню процедуру погодження з Мінфіном і низьку інституційну спроможність сільських рад. Крім того, ради, надавши місцеві гарантії комунальному

підприємству, у разі несплати ним боргу ризикують зменшити видатки місцевого бюджету на суму боргу [13].

Сільські громади з невисоким рівнем фінансової спроможності обмежені в можливості надання гарантій під реалізацію великих проєктів, адже за статтею 74 Бюджетного кодексу України загальний обсяг місцевого боргу та боргу, гарантованого відповідною місцевою радою, не може перевищувати 200% середньорічного обсягу власних доходів загального фонду відповідного місцевого бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів). Низький рівень фінансової спроможності ОМС надавати гарантії посилюється відсутністю кваліфікованих працівників із знаннями та навичками здійснення запозичень і кредитування місцевого бюджету.

Реалізація проєктів у межах державно-приватного партнерства (ДПП) була доволі складною і рідкісною в довоєнний період. Посилення фінансових ризиків в умовах війни та ускладнене прогнозування економічних показників проєктів ДПП зменшують зацікавленість у цьому інструменті як з боку влади, так і з боку бізнесу. Додатковим негативним фактором є можливість руйнування об'єктів через обстріли, що за відсутності відповідного регулювання і страхування несе додатковий ризик для застосування ДПП. Свідченням цьому є ситуація із проєктами

концесії морських портів («Ольвія» та «Херсон»), які стали об'єктами агресії [1].

Висновки. Цільовими коштами публічних інвестицій державного бюджету є кошти Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР), субвенції на розвиток інфраструктури громад. Під час війни в основу розподілу їх закладено безпековий принцип, що не сприяє вирішенню завдань регіональної політики, усуненню дисбалансів розвитку територій та не відповідає потребам функціональних типів територій, зокрема сільських територій.

Україна має можливості отримання фінансування для третіх країн із структурних фондів ЄС через механізми NDICI, Interreg, IPA, Ukraine Facility. Окремим напрямом Ukraine Facility, якого немає в IPA, виділено розвиток сільського господарства та сільських територій, аквакультури та рибальства. Ключовими компонентами агропромислового сектору в Ukraine Facility є переробна промисловість, інфраструктура зберігання та зрошення, зміцнення ланцюгів створення вартості, розмінування земель та акваторій.

Низька активність місцевих гарантій з боку сільських і селищних рад зумовлена їхніми обмеженими фінансовими можливостями обслуговування бюджетного боргу, складною процедурою та відсутністю підзаконних нормативно-правових актів місцевих гарантій, низькою інституційною спроможністю громад.

Реалізуючи публічні інвестиційні проекти, громади можуть залучати кошти МТД, грантові кошти, запозичення, але водночас мають проблему обмеженості знань і практичних навичок, що не дає змоги залучати фінансові ресурси для місцевого розвитку. Рівень інституційної спроможності ОМС погіршився також через відтік кваліфікованих кадрів під час війни, відсутність проектних менеджерів, низький рівень консультаційної допомоги агенцій регіонального розвитку. Можливості залучення коштів прифронтових громад, з одного боку, розширилися через реалізацію програми відновлення країни, а з другого, – з'явилися значні території, які внаслідок втрати потенціалу стали непридатними для інвестування.

Список використаних джерел

1. Федюк В. Виявлені прогалини у сфері публічного інвестування та рекомендації експертів ГО «Інститут громадянського суспільства» щодо їх усунення. *Інститут громадянського суспільства*: сайт. 28.03.2024. URL: <https://www.csi.org.ua/news/vyavleni-progalyny-u-sferi-publichnogo-investuvannya-ta-rekomendacziyi-ekspertiv-go-institut-gromadyanskogo-suspilstva-shhodo-yih-usunennya>

2. Івашко О. А. *Архітектоніка публічного інвестування соціально-економічного розвитку регіонів*: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2025. 416 с.

3. Storonyanska I., Benovska L., Ivashko O., Sytnyk N., & Dub A. Public spending and sustainable economic growth in times of crisis: empirical testing of developed countries. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. Vol. 3(62), Pp. 279-292. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.3.62.2025.4717>

4. Попова О. Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні до 2030 року (перший публічний варіант проекту): відповідність вимогам САП ЄС. *Економіка України*. 2024. № 6(751). С. 49-70. DOI: <https://doi.org/10.15407/economuukr.2024.06.049>

5. Старікова Л. *Спільна аграрна політика ЄС і завдання України в контексті євроінтеграції (план наближення політик і гармонізації законодавства)*. 2023. 37 с. URL: https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/Agrarpolitische_Berichte/Starikova_Alalyse_und_Empfehlungen_CAP_UA.pdf

6. Кахновець С. *Фінансові можливості євроінтеграції: структурні фонди, фінансові інструменти для третіх країн, Ukraine Facility*. Львів, 2024.

7. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

8. Дашборд «Бюджети територіальних громад України». *Децентралізація*: сайт. 2025. URL: <https://decentralization.ua/finance/dashboard>

9. Interreg. *Keep.eu*: Website. 2025. URL: <https://keep.eu>

10. Regional cross-country report to support LEADER and other EAFRD rural development measures *About the European CAP Network*: Website. 11.02.2025. URL: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/publications/regional-cross-country-report-support-leader-and-other-eafrd-rural-development_en

11. Cohesion Open Data Platform. *European Union*: Website. 21.11.2022. URL: <https://data.europa.eu/en/news-events/news/cohesion-open-data-platform>

12. CAP Strategic Plans 2023-2027. *European Commission*: Website. 2025. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en

13. Бенівська Л. Я. Місцеві запозичення як інструмент розвитку територіальних громад. *Світ фінансів*. 2022. № 1. С. 49-60. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2022.01.049>

References

1. Fedyuk, V. (2025). Vyyavleni prohalyny u sferi publichnogo investuvannya ta rekomendatsiyi ekspertiv HO «Instytut hromadyans'koho suspil'stva» shhodo yikh usunennya [Gaps in the field of public investment and recommendations from experts of the NGO «Civil Society Institute» for their elimination have been

identified]. *Civil Society Institute*: Website. Retrieved from <https://www.csi.org.ua/news/vyavleni-progalyny-usferi-publichnogo-investuvannya-ta-rekomendacziyi-ekspertiv-go-instytut-gromadyanskogo-suspilstva-shhodo-yih-usunennya> [in Ukrainian].

2. Ivashko, O. A. (2025). *Arkhitektonika publichnogo investuvannya sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehioniv [Architecture of public investment in the socio-economic development of regions]*. Lutsk: Vezha-Druk. [in Ukrainian].

3. Storonyanska, I., Benovska, L., Ivashko, O., Sytnyk, N., & Dub, A. (2025). Public spending and sustainable economic growth in times of crisis: empirical testing of developed countries. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(62), 279-292. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.62.2025.4717>

4. Popova, O. (2024). Stratehiya rozvytku sil's'koho hospodarstvata sil's'kykh terytoriy v Ukraini do 2030 roku (pershyy publichnyy variant proyecktu): vidpovidnist' vymoham SAP Yes [Strategy for agricultural and rural development in Ukraine until 2030 (the first public version of the draft): compliance with EU CAP requirements]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 6(751), 49-70. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.06.049> [in Ukrainian].

5. Starikova, L. (2023). *Spil'na ahrarna polityka YeS i zavdannya Ukrainy v konteksti yevrointehratsiyi (plan nablyzhennya polityk i harmonizatsiyi zakonodavstva) [The EU Common Agricultural Policy and Ukraine's tasks in the context of European integration (plan for policy approximation and harmonization of legislation)]*. Retrieved from https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/Agrarpolitische_Berichte/Starikova_Alalyse_und_Empfehlungen_CAP_UA.pdf [in Ukrainian].

6. Kakhnovets, S. (2024). *Finansovi mozhyvosti yevrointehratsiyi: strukturni fondy, finansovi instrumenty dlya tretikh krayin, Ukraine Facility [Financial opportunities for European integration: structural funds, financial instruments for third countries, Ukraine Facility]*. Lviv. [in Ukrainian].

7. Byudzhetnyy kodeks Ukrainy [Budget Code of Ukraine] (2010). Law of Ukraine, adopted on 2010, Jul 08, 2456-VI. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].

8. Dashbord «Byudzhetnyy terytorial'nykh hromad Ukrainy» [Dashboard «Budgets of territorial communities of Ukraine»] (2025). *Decentralization*: Website. Retrieved from <https://decentralization.ua/finance/dashboard> [in Ukrainian].

9. Interreg (2025). *Keep.eu*: Website. Retrieved from <https://keep.eu>

10. Regional cross-country report to support LEADER and other EAFRD rural development measures (2025, Feb 11). *About the European CAP Network*: Website. Retrieved from https://eu-cap-network.ec.europa.eu/publications/regional-cross-country-report-support-leader-and-other-eafrd-rural-development_en

11. Cohesion Open Data Platform (2022, Nov 21). *European Union*: Website. Retrieved from <https://data.europa.eu/en/news-events/news/cohesion-open-data-platform>

12. CAP Strategic Plans 2023-2027 (2025). *European Commission*: Website. Retrieved from https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en

13. Benovska, L. Ya. (2022). Mistsevi zapozychennya yak instrument rozvytku terytorial'nykh hromad [Local borrowing as a tool for the development of territorial communities]. *Svit finansiv – World of Finance*, 1, 49-60. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2022.01.049> [in Ukrainian].

Статтю підготовлено в межах виконання відомчої науково-дослідної теми «Публічне інвестування розвитку територій на засадах багаторівневого врядування» (ДР № 0125U002692).

Надійшло 24.02.2026 р.
Прийнято до друку 05.03.2026 р.
Опубліковано 20.03.2026 р.